

BREVIARIS

Quinze dies
al desert americà

Alexis de Tocqueville

PUV

BREVIARIS
XXV

Quinze dies al desert americà

Alexis de Tocqueville
Traducció i pròleg
de Tomàs Escuder

PUV
UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

Títol original: *Quinze jours dans le désert* (1861)

© de la traducció: Tomàs Escuder

© d'aquesta edició: Universitat de València

Publicacions de la Universitat de València

Arts Gràfiques, 13 - 46010 València

Disseny de la col·lecció: Enric Solbes

Maquetació: Celso Hernández de la Figuera

ISBN: 978-84-9134-206-9

ÍNDEX

Pròleg

Quinze dies al desert americà

Pròleg

Un francès de mitjans del segle XIX, si era noble, i a més fill de nobles, no tenia cap dubte sobre el paper «civilitzador» que pertocava a França entre tots els països de l'univers. Ni del fet que el seu país tenia el deure moral de ser portador de les llums del progrés arreu del món.

Tampoc no tenia dubtes sobre quins eren els valors a transmetre. La colonització era considerada una tasca no sols important, sinó imprescindible, per expandir aquells valors occidentals i fer-los extensius arreu de les colònies.

El paper colonitzador de les potències occidentals no es posa en dubte en aquells moments històrics. Es construeix i justifica per l'etnocentrisme de tot tipus, però especialment polític, que les elits europees consideren l'únic vàlid. Els poders polítics desconeixen o ignoren, i fins i tot menyspreen, els diferents entramats culturals nacionals europeus en general, i particularment, i de manera clara, les cultures africanes o asiàtiques. La superioritat de l'occidental no es posa en dubte. I aquesta actitud justifica les accions de conquesta arreu del món.

El discurs europeu ha sabut poar i extraure, des de la religió fins a l'economia, des de la tecnologia fins a la ciència, les justificacions necessàries per emprendre, sense remordiments, l'ocupació territorial per extraure'n els beneficis.

Els nous mitjans de transport, la seua rapidesa, són d'una utilitat primordial per aconseguir que els desigs dels governs occidentals es complisquen amb una celeritat que hauria estat impensable feia encara poc.

I sota la pretesa empenta civilitzadora i de modernització cap a les colònies hi ha igualment el desig, encara no manifest explícitament, d'ocupar territoris pels recursos de tot tipus que aquests puguen aportar a la metròpoli.

Aquest període històric d'ebullició, canvis i nous horitzons és un bon temps per a Tocqueville i persones com ell. Evidentment, en un univers de i per a homes. I especialment per a tots aquells que gaudeixen d'una situació privilegiada, en són conscients i tenen un armament mental ben disposat. Que, a més, tenen la dèria política.

¿Intueix en certa mesura Alexis de Tocqueville la futura i encara llunyana davallada del poder de França, que ha de lluitar ja amb les altres potències europees?

En tot cas, sí que sembla veure, i afirmar en definitiva, la força i empenta dels Estats Units d'Amèrica. Duta, iniciada i alimentada continuadament pels colons de procedència europea. Però principalment, als Estats Units d'Amèrica, pels anglosaxons. Ho diu explícitament en obres com aquesta, *Quinze jours dans le désert*. i de manera implícita en anar a recollir informació. En aquest cas, per a fer una comparança amb el règim penitenciari del seu país, i proposar-lo com a model.

Són moments de grans canvis arreu d'Europa. Tres corrents apareixen amb una clara empenta i tindran influències enormes, amples i de profunditat, tant entre les classes polítiques com, fins i tot, afectant la vida dels pobles.

Per una banda, apareixen o s'enforteixen els nacionalismes estatals. Des de la vella Europa fins a Sud-amèrica hi ha moviments que volen crear i que dinamitzen nous estats. Al costat d'aquest moviment estrictament polític hi apareix la revolució econòmica de la mà de la revolució industrial, que, juntament amb una expansió demogràfica i millores aplicades a l'agricultura, fa

augmentar i al mateix temps millorar les condicions de vida de les masses.

Tots els canvis en la tecnologia acaben tenint repercussions en la política i fins i tot en les estructures socials. Afegim el sentiment i l'assumpció del lema tan imperatiu de «liberté, égalité et fraternité», que arriba a penetrar de tal manera en les classes populars que du a l'esclat de la revolució del 1789. Aquest darrer vector serà la tercera empenta que configurarà l'època en què Tocqueville naix i viu la seua plenitud.

Aquestes circumstàncies, amb tants esdeveniments socials, polítics i econòmics, porten les elits europees a plantejar-se les preguntes que les noves situacions creen. S'han iniciat ja els enormes moviments colonitzadors, i el procés de la igualació social i la democratització tira endavant. I, en aquest sentit, França s'atribueix el paper civilitzador i, passeu-me el mot, d'avantguarda social i política. Tocqueville mateix ho diu en els inicis de la primera part de *L'estat social i polític de França abans i després del 1789*, quan escriu convençut: «¿Ha exercit França una influència benèfica o funesta sobre el destí dels homes dels nostres dies? Només l'esdevenidor ho farà conèixer. Però ningú no gosaria dubtar que aquesta influència ha existit i que encara és gran.»

Ja ho hem dit: són moments de grans canvis arreu del món, però a França la dinàmica té un aire de vertigen.

El 1814, Napoleó abdica i és desterrat a l'illa d'Elba. Amb la pujada al tron de Lluís XVIII, la noblesa i el clero són els grans afavorits. Són els moments, entre el 1830 i el 1848, de l'alta burgesia i el poder industrial, que fa valer el lema «feu-vos rics». El final d'aquest període és l'hora de la restauració i de les revolucions liberals, tant a Europa com a l'Amèrica Llatina. Les nobleses i les monarquies sofreixen els sotracos socials i els parlaments bullen. Moviments socials de tot tipus apareixen amb força: des de les files